

PHILIP ROTH

Scriitorul fantomă

Traducere din limba engleză și note
de Dan Croitoru

POLIROM
2024

Cuprins

1. Maestrul.....	7
2. Nathan Dedalus	107
3. <i>Femme fatale</i>	171
4. Măritată cu Tolstoi	218

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— N-ar ajuta la nimic, tata. Acum cel mai bine ar fi să pui povestirea la poștă și să mi-o trimiți înapoi... și să-ncerci s-o uiți.

Sugestia mea i-a declanșat tatei un chicotit sardonice.

— Bine, am spus, tăios, atunci n-o uita.

— Calmează-te, mi-a răspuns el. Te duc la autobuz. Stau să aștept și eu cu tine.

— Chiar ar trebui să te duci acasă. Se face frig.

— Nu mi-e deloc răcoare, m-a înștiințat el.

Am așteptat în tăcere să vină autobuzul.

— Nu se grăbesc duminica, a spus într-un târziu. Poate ar trebui să vii acasă să mănânci de seară. Iei unul mâine, la prima oră.

— Trebuie s-ajung la Quahsay la prima oră.

— Nu pot și ei s-aștepte?

— Nu pot eu, am spus.

Am făcut câțiva pași spre mijlocul străzii ca să mă uit după autobuz.

— Trece și te omoară vreunul dacă mai stai acolo.

— Poate.

— Deci, a spus, când în cele din urmă m-am întors în ritmul meu pe trotuar, ce

faci cu povestirea acum? O trimiți la vreo revistă?

— E prea lungă s-apară într-o revistă. Probabil că nicio revistă n-o să vrea s-o publice.

— O, o s-o publice. *Saturday Review* te-a făcut cunoscut. A fost un articol extraordinar de favorabil, e o mare onoare să te aleagă cineva așa, la vârsta ta.

— Mă rog, o să vedem.

— Nu, nu. Ești pe drumul cel bun. *Saturday Review* n-a mai vândut nicio dată atâtea exemplare în North Jersey cum a vândut când a publicat poza ta. De ce crezi c-a venit toată lumea azi, Frieda cu Dave, tușa Tessie, Birdie, Murray, soții Edelman? Pentru că ți-au văzut poza și sunt mândri de tine.

— Mi-au spus toți.

— Uite ce e, Nathan, lasă-mă să-ți zic ce-am de zis. Dup-aia poți să pleci și sus acolo, în colonia aia de artiști, poate o să reflectezi în liniște și pace la ce încerc eu să te fac să înțelegi. Dacă-ăș ști că n-o să se-aleagă nimic de tine, n-aș lua-o-n serios. Dar eu te iau în serios – și-ar trebui să te iei și tu în serios, și ceea ce faci. Nu te mai uita după nenorocitul ăla de autobuz

și ascultă-mă, *te rog*. Poți să-l iei pe *următorul*! Nathan, nu mai ești un băiețel de școală. Ești fratele mai mare și ai ieșit în lume, iar eu te tratez în consecință.

— Înțeleg. Dar asta nu-nseamnă că nu putem să nu fim de acord unul cu altul. De fapt, tocmai *asta* înseamnă.

— Dar după o experiență de-o viață știu ce-o să gândească oamenii obișnuiți când o să citească o asemenea povestire. Iar tu nu. N-ai cum. Ai fost ferit de asta toată viața. Ai crescut aici, în cartierul ăsta, unde ai mers la școală cu copii evrei. Când ne-am dus la mare și am stat cu soții Edelman, ai fost mereu printre evrei, chiar și pe timpul verii. La Chicago, cei mai buni prieteni ai tăi, pe care-i aduceai acasă, erau mereu copii evrei. Nu e vina ta că nu știi ce gândesc neevreii când citesc așa ceva. Dar pot să-ți zic eu. Nu se gândesc ce mare operă de artă. Habar n-au de artă. Poate nici eu n-am habar de artă. Poate nimeni din familia noastră n-are, nu așa cum ai tu. Dar asta vreau să zic. Oamenii nu citesc artă – citesc despre *oameni*. Și îi judecă în consecință. Și cum crezi c-o să-i judece pe oamenii

din povestirea ta, la ce concluzii crezi tu că o s-ajungă? Te-ai gândit la asta?

— Da.

— Și ce concluzie ai tras?

— Of, nu pot să spun în două cuvinte, nu aici, în stradă. N-am scris cînșpe mii de cuvinte ca s-o spun acum în două.

— Ei bine, eu pot. Iar strada nu-i un loc rău deloc pentru asta. Pentru că eu știu cuvintele. Mă-ntreb dacă oare înțelegi pe deplin cât de puțin sunt iubiți evreii pe lumea asta. Și nu mă refer în Germania, sub naziști. Mă refer la americanii de rînd, doamna și domnul Cumsecade, pe care altfel tu și cu mine i-am considera complet inofensivi. Nathan, așa e. Îți garantez că așa e. Știu că așa e. Am văzut, am simțit, chiar și când n-o spun ei în prea multe cuvinte.

— Dar nu *neg* asta. De ce l-a aruncat Sidney pe țărănoiul ăla peste bord...

— Sidney, a zis el furibund, n-a aruncat în viața lui niciun țărănoi peste bord! Sidney arunca doar abureli, Nathan! Sidney era doar un golănaș care nu dădea doi bani pe nimeni și nimic pe lumea asta în afară de binele lui!

— Și care a existat în realitate, tata — și nu era mai bun decât l-am descris eu!

— Mai bun? Era mai rău! Nici nu-ți poți *închipui* ce mizerabil era. Aș putea să-ți povestesc despre nemernicul ăla chestii de ți se scoală păru-n cap.

— Și-atunci ce facem noi aici? Dacă era mai *rău*... Of, uite care-i treaba, așa n-ajungem nicăieri. Te rog, se face întu-neric, stă să ningă – *du-te acasă*. Îți scriu când ajung acolo. Dar nu mai e nimic de spus despre subiectul ăsta. Nu suntem de acord, și cu asta, basta.

— Bine! a zis scurt, bine! Dar numai, știam eu, ca să destindă atmosfera.

— Tata, du-te acasă, te rog.

— Nu-i nicio problemă dacă aștept și eu cu tine. Nu-mi place să stai s-aștepți singur aici.

— Pot să mă descurc foarte bine și singur. De ani de zile mă descurc.

După vreo cinci minute, la câteva intersecții depărtare, am zărit ceva ce păreau a fi luminile autobuzului de New York.

— Bun, am zis, mă întorc peste câteva luni. Ținem legătura... Dau telefon...

— Nathan, povestirea ta, în ce-i privește pe neevrei, e despre un singur lucru, și doar despre asta. Ascultă-mă înainte să pleci. E despre jidani. Jidani și dragostea

lor pentru bani. Asta e tot ce-o să vadă bunii noștri prieteni creștini, îți garantez. Nu e despre cum devin ei oameni de știință, profesori, avocați și despre lucrurile pe care le realizează în beneficiul celorlalți. Nu e despre imigranți ca Chaya, care au muncit și au economisit și s-au sacrificat ca să-și câștige o poziție decentă în America. Nu e despre zilele și nopțile minunate și liniștite pe care le-ai petrecut crescând în casa noastră. Nu e despre prietenii dragi pe care i-ai avut întotdeauna. Nu, e despre Essie și ciocanul ei, despre Sidney și dansatoarele lui, despre avocatul ăla fără scrupule al lui Essie și gura lui spurcată și, din câte-mi dau seama, despre cât de idiot am fost eu că i-am implorat cu cerul și pământul să ajungă la un compromis decent înainte să fie toată familia târâtă în fața unui judecător *goyisher*.

— Nu te-am descris ca pe un idiot. Cristoase, nici pe departe. Credeam, am zis furios, că te strângeam în brațe tare-tare, drept să-ți spun.

— A, da? Păi atunci nu ți-a ieșit așa. Uite ce e, băiatul meu, poate *am fost* un idiot c-am încercat să le bag mințile-n cap oamenilor ălor. Nu mă deranjează să fiu